Mañari

LENENGO BARIKUAN. — Josu'ren Bijotz gozua'ren ajntzaz berarjzko eliz-kixuna egin zan. Zortziretako mezan, neskato-mutikuen Jaunartzia ixan zan; eta gure umiak beti lez, abestj edeŕakaz Mai-Deunaratu ziran. Meza-bitaŕtian bariz, txaunburu jaunak, Josu'ren guganako maitasunatzaz itzalditxo bat egin eban; itzalditxu samuŕa ta mamintsua beria..!

Olak, azalpenak eta abar eraspena biztu ta berotuteko alagalakuak ixaten dira.

Bederatzi-Barikuen iñoŕkun deuna zintzo-zintzo egiten diñarduben neskato-mutikuok, egun oŕetan boskaŕen barikua betetu eben. ¡Ederto! Asi, jaŕaitu ta amatu...

ARATOSTIETAN.—Aratostietan be, eguneri yagokanezko elizkixunak ederto baten ospatu ziran; Miren-alaben aŕtian batez-be.

Euretan, gure gastetxuak, Dolara'taŕ Elene anderañuak txauneskiñuaz lagunduta, euzkerazko ta laterazko abesti edeŕak polito-polito abestu ebezan. Umiok, abestirik asko ikasi be egin dabez.

Txaunburu jauna eta Dolara anderañua oŕetan eztira alpeŕik alegintzen. Ez orixe! Onejk ba, neskatueri abestijak biaŕ diran lez irakasten egunoro -egunoro jarduten da-be ta. Oŕa zelako jan onuratsua!

Gastetxuak elexaratzeko bjderik egokijena ori da ixan be; eurak aintzat aŕtuta eurari gauza onak irakatsi, ta... eskurntza apuŕ bat baino geyago emon.

ERIJOTZA.—Elexakuak aŕtuta, astaŕtian il zan Orobiouŕutia'taŕ Joseba gixona 91 urtedun zala Jaunak zeruan eukj begi.

Sendijari, atsekabian laguntzen dautzagu.

GEXORIK.—Elexakuak aŕtuta aurkitzen da, Belakortu'taŕ Kauldi gixona. Osasuna opa.

AGURTU.—Igandian agurtu gendun emen Belaustegi'taŕ Pantzeska jaupari ta euzkel-idazle aŕgija.

MAŔANTA.—Egunokaz, jentien aŕtian maŕanta (kataŕua) ugari dabil; Jauna'ri eskaŕ baño geyenak gexo arjñakaz aurkitzen dira. Amantegi'taŕ Garbiñe neskato zolija be egunokaz samako miñagaz baŕegaŕi debil.

Oraingo jentiak, maŕanten auŕka iñun diran "eŕemedijuak" egiten dabez; emeko batzuentzat baño, asunezko igortzijak jakorik eztago. Bulaŕa ta bjzkaŕa asunekaz igortzi, gustija txaŕamiñotu aŕte igortzi be, ta gero oyan bero-berotan trankil eta patxaraz egon.

Urkuleta'ko mutjlak be "gripe" aldijetan ori egiten eben; eta egun gitxiren bafuan, gexo gustijak uxatuta, sekuleko mutil eŕiminik agertzen ziran.

Oŕa ba, eŕemedijo on bat...

MAÑARIKO

Gernika

BENETAKO KOKO-MAŔOA.—Belaŕietan durundika daukagu oindiño, larunbat gabaz asi ta astaŕte aŕatzeraño, olezko kaxa-zaaŕ bategaz alabal egin da kalerik-kale, gau ta egun saratsotsian ibili zan kokomaŕo tanboreruen oyartizun gogaikaŕia.

Olako marorik sekula ezta Gernika'n ezagutu, ez orixe!

Iñoiz ezta Gernika'n olako iñauterirrik jkusi! jñoen baten-batzuk joan ziran egunetan.

Eta egiya da ori. Olako iñauteririk ezta sekula emen ikusi.

¡¡Olakorik ez beintzat!!

—Gudari-eres-batzeko txistularia ezkenduzan geure atzoko idazkian aitatu. Eta ori ezta bakotxari beria emotea.

Zejanbait zuzendu dairun gauŕ atzo egiñiko utsa.

Txistulari bjkañak ditugu oraingoan emen. Eta iñauteri iru egunetan eresi edeŕ eta ugariak entzuneko dauskuez, baita dantza garbia naiko eragin be.

¡Zorionak zeuori!

ERIOTZA.—Joan dan astean il zan Barbier eta Elordieta'taŕ Nemesi jauna. Eŕi-ikastolako zenbakintza irakaslea zan.

Goyan bego, eta aŕtu bedi bere sendiak geure tamal-aguŕa.

JAYOTZAK.—Ariola'taŕ Joseba Mirena'ren emazte Arana'taŕ Ana Miren'ek seme edeŕ bi ekaŕi ditu. Zorionak.

GEXORIK.—Goxenkaleko Legina'taŕ Nikolase anderea eleizakoak aŕtuta dago. Arin eta ondo osatutia opa dautsagu.

IÑAUSI.—Ogurastoki eta kaleetako eŕi-zugatzak iñausten diardue aspaldiko egunetan.

Lan ori egiteko garaya oraintxe da izan be.

¡GALDU?—Igaro zan astean Axangiz'ko Miren Eskarneren Nolasko'taŕ Kepa deunaren egunian egin zan eleizkisuneŕaz-da, astelenеko azoka-zaneu. ŕiatzaz-da idatzitako txortatxu bi bidaldu nituzan EGUNA'ra. Baña galdu -edo otzarara jaurtj-edo, eztira argitaratu.

¡Amaika alpeŕeko jan egin beaŕ izaten dok munduan da, bat geyago gaitik ezta zetan asaŕatu!

BELU-MENDU.

BILBAO'KO izparringijak diñuena

"Euzkadi"

"¡No podia sobrellevarlo!..." Olantxe ixenpurututen dau lenengo zerendako idazlana: ezin jasan eban.

Españaŕ gudalburubak Euzkadi'ra ekaŕi ixan daben zoritxaŕaren zama azuna jasan ezin ixan dabena, Arantzadi'taŕ Ingartzi abeŕtzale zintzua ta idazle azkaŕa ixan da.

Euzkadi maite be maite ixan eban, ba... Euzkadi ta euzko-elia be bai. Eta españaŕ gudalburu asaldarijak ekaŕi ixan daben guda ezeskaŕi onek, Euzkadi ta euzkerea bijak batera ondatu gura dauz. Eta egunerik egunerako ondatse au ikusita, Arantzadi'taŕ Ingartzi abeŕtzale ta euzkeltzale jatoŕak, "ikusten nubena ikusi ta aditzen nubena adituta ezin etsi! ¡Ezin!", oyu egin dau. Eta zama aztun oŕi jasan ezinda, il eginda. (G. B.)

Arantzadi'taŕ Ingartzi'k ilgo zan baño une bat lenago idatzi ebazan leŕuak, azkenengo idatzj ebazanak onixek dira:

"Gure Euzkadi'ren erdiko men di edeŕ paketsu batean negon. Bat batian guda, guda madarikatu au. Zitalkeri ta go oto dariotela saŕtu dira zelaj izil gozo oetara abeŕiaren etsayak. Ondaturik dena. Apuŕturik irurogeita urteko lanakin goratutako eŕia. Ikusten nubena ikusi ta aditzen nubena adituta ezin etsi! ¡Ezin!..."

Oŕa, oŕ, Arantzadi'taŕ Ingartzi'k azken orduban euzkeraz idatziña laga dauskuzan leŕuak. Gorde dagiguzan eta egunoro irakuŕijaz, euren baŕuko guna goznaŕtu daigun.

"Tierra Vasca"

"Horas graves, decisiones enérgicas" ixenpurututen dau lenengo zeŕendako idazlana.

Egija ostenduten ez dala ibili biaŕ diño, ordu laŕijetan aurkitzen garala ta.

Areyo gogora dogula autortzen dau, egija arpiratzeko atzeŕiŕaŕen laguntzea gañokua zuzenduten dakijan areyo etoya ta ankeŕa.

Alan da be, baña guda onen gurendea, geure eskubetan aurkituten dala diño. Alderdijen aŕteko atsokerijak bertan-bera laga ta, eŕijak autetsiña daukazan eginiari nagosijei men-egiten ikasten badugu; soin bat ba gintzan lez gustijok batera areyuen auŕka jagiten ba gara, guda onen gurendea, geuria, egijarena ixango litzakela diño. Oŕetarako, baña, Eŕkal-agintari nagosijari aginpidia daukan tokijan, eta Catalunya ta Euzkadi'ren agintarijei euren lateŕijetan yaoken lotsea ixan biaŕ yakela autortuten dau. Beste bide batzur betatik ibiltia, eskubetan daukagun gurendea ondatuten ibiltia ixango ei da, ba.

"La Gaceta del Norte"

Madrid'ko guda-izpaŕak idazten daux lenengo zeŕendan.

Aspaldiko egunetan, eurija ta eguraldi lañotsubak egiten dabezalako-edo, Franco'ren egazkiñak ez dirala Madrid'eratuten diño.

Exa egazkin ariñak eta onak eŕ-dauz Madrid'en egon be areyuen egazkiñei al-eragiteko-ta.

Alan be, baña, batzubetan, zaintzaliak apuŕtxu bat aldenduten diranetan eta, paxiotaŕen egazkiñak bai-eldakije Madrid inguruberako etxe-ganiak ziaŕ egaŕubaz berunbil erailkoŕak botaten, eta biztanle gaxuen eŕuki barik kaltiak-kalte egiten.

Edozetara be, baña, lenengo aldijetan baño areyuen egazkin gitxijago ikusten ei dira orain Madrid-gane.

"El Liberal"

Izpaŕingi onen lenengo zeŕendea izki bako marazki baltz batag ikusten da. Abeŕtzaliaren arkatz gorijak, lenengo idazlana idatzi dabenari, ixenpurubi-gañokuak atxindu dautsaz.

Aldi onetan, edozer idazten dabenari, eŕi aldezlien onerako baño kaltegari geyago diran idazlanak argitaldu gura dabezanai egin biaŕ yakena orixe da ixan be: kaltegaŕi dan gustija atxindu, boŕau.

Izpaŕingi onen beste izku baten irakurten dana, beste au da: paxiotaŕak Gipuzkoa'tik sendijak seŕi jauŕtiten diŕardubela.

Eta paxiotaŕen guzuŕezko gixataun-era oni, basatikeri-basatikerija deritxo.

"El Noticiero Bilbaino"

Betiko oiureari jaŕaitubaz Ginuzkoa ta Araba'ko guda oñetako izpaŕak emoten dauz.

Eta lenengo lekuban, Ondaŕoa, Azpeitia, Azkoitia, Deba, Elgoibaŕ, Iraeta eta Donostia'tik paxiotaŕ ankeŕak jauŕtj ixan dabezan emakume ta umetxuben Bizkai'ratutia iragaŕten dau.

Bestelan, euzko-guda oñetan, ez ei-da garantzizko jazokunik jazoten.

"Euzko Langille"

"La Iglesia y la Democracia" ixenpurututen dau lenengo idazlana. Eta idazlan au ixenpetuten dabena, "Bedaŕeta" idazle zuŕa da.

Berdiaeff jakitunak aldi onetako gixaŕtia buruz esan dabena. Doipuru-idazkijen aolkularija dan Rouen'go janzkordunak oguzi ebazan itzakaz bardinduten dauz.

Igarokoŕ aldi onetan bixiŕia jazo yakula ei-diño Berdiaeff jakitunak. Ludi zaŕa, aldi baŕi onetan, azkeneko malara eldu baz duala, esaten dau, eta ezereztuta geratzen dala. Ordez, baŕiz, ludi baŕija ta ezaungia, soŕtubaz duala. Bixigaran edestija amaŕubaz duala agertuten dau. Beste bixi-era baŕiruntz guazala, ixen baŕijaz ugutzau biaŕko dan bixi era batera.

Españar gudako izparrak-eta

Madrid inguruetan burruka eta joaldi gogor ugari. - Cordoba inguruetaraño eldu dira. - Malaga ikusten dabe errepublikar gudariak oraingo aurrerakadetan. Loja'ko bitxabalean diardue. - Madrid'en aldezketa batzordearen batzarra.

MADRID'KO GUDA - BATZA'KUAK BATZARTUTA

Madrid. — Miaja gudalburua buru zala batzaŕ bat egin eben Madrid'go Guda Batza'kuak.

Aŕatsaldeko ordu bi ta erdietan amaitu zan batzaŕoi. Urten ziranean Zabalgunde ta Izpaŕkari-Ordezkariak guda oiñetako goraberak aztertu ebezala ta azkenengo batzaŕean jardun ez ebenak jardun ebela esan eban.

Izpaŕingiei emoteko oar bat egitea ta beste luzeago bat Gobernua'ri Batza'ko iru burukidek eruatea erabagi eben.

Madrid'ko lagunkideak eguŕtzera ta zorion-aguŕ bat erakaŕtera etorj zan Barcelona'ko Ikastola Nagusi'ko Batzordea'k aŕtzeko batzaŕa burutu egin eben len esan doguna erabagi ebenean. Ikastola Nagusi'ko Zuzendariak eta Miaja jaunak alkaŕekin jarduntxo baŕ egin eben.

—Gauŕ aŕatsaldean emongo yakue izpaŕkariei len esandako oaŕa—esan eban Zabalgunde ta Izpaŕkari Ordezkariak.

Eŕi - Zaintza'ko Arduradunak Madrid geroago ta obeto eguala esan eban.

Batzaŕean Zabalgunde ta Izpaŕkari Arduradunak izpaŕingi guztiak arakatu ta ikusi beaŕ zirala argitaldu orduko—eskatu eban—eta izpaŕ gebentzan izpaŕingi guztiak ikusi daitezan oŕetarako beaŕ diran bideak aŕtu ebezan.

Euregandu dabezan etxeei buruz arau bat oneritzi zan Eŕi Zaintza'ko Arduradunaren eskabidez ta asmoz.

Eraman ekaŕietako Arduradunak berari yagokon arazuaren baŕi emon eban.

Iraŕiari buruz arau batzuk ontzat aŕtu ebezan eta Antzezki Batza'ri batza oŕetan lenekin batera beste burukide bi geiago izan daitezan baimena emon yakuen.

Batza au astelenez osotuko da.

Ornikeeta Arduradunak Madrid'ko ornikeeta arazuaren baŕi emon eban eta burukidei arazuoi azaltzen dauan idazti bana emon yakuen, eurok arakatu egien.

Miaja aguŕtu eben gero izpaŕlariak eta guda oiñetakoz izpaŕ berezirik ez eukola esan eutsen.

Gabaz Usera'n izan zan gudaldiaren baŕi eskatu eutson Miaja'ri izpaŕlari batek eta joaldi arek garantzirik ez ebala izan eran tzun eutson eta eŕi aldezliak asi ebela.

ERASOKA

Jaen.—Eŕi aldezliak kementsu erantzun eutsen asaldariei, oneik Iznalloz guna oiñetan asi eben joaldi bateri.

Len guazan baiño atzerago geratu ziran paxistok.

MALAGA'KO JAUSI ETA JABE

Valencia.—Malaga'ren jaube egiteko alegiñak egiten ei diñardue italiaŕak Gibraltar'etik datozan izpaŕak diñuenez.

Uŕutizkin, uŕutidazkin, eraman ekaŕi, burnibide ta abar, euron eskuetan ei dauzkez.

Iñundiko basatikeri ta ankerkeriak egiten ei dabez.

LOJA'KO BITXABALEAN DIŔARDUE

Almeria. — Loja'ko bitxabalean egozan eŕi aldezleak Malaga'runtz ei duaz.

Malaga'ko ur-bastaŕ batzuetan be, an geratu ziran eŕi-aldezliak gogoŕ ekin ei dautsoe ta paxistakin buŕukan ei diñardue. Loja'ko bitxabalean egozanak oŕei laguntzera ei duaz ta. Malaga uŕera ei dira, oŕeik dagozan lekutik Malaga agirian ei dago.

MALAGA'KO PROBINTZIAN, BE, BUŔUKA

Madrid. — Malaga'ko luŕalde batzuetan buŕuka jñardueIa ta paxistei auŕerarik ezin egin ebela diñue ango izpaŕak.

Guda-oin areitan egozanak suagatu ebezan eŕkaldaŕ egazkiñak.

ARAGON'GO GUDA OIŔETAN

Barcelona. — Duŕuti gudaritaldearen izpaŕak diñuenez jakingaŕi edo aipagaŕirik ez dogu guda oin oŕeitan.

EŔI ALDEZLIEN AUŔERAKADAK

Madrid.—Arganda'n eta San Martin de la Vega'n eŕkal egazkiñak ixan eben garaitz onurakor altsuba ez dabe guztiz azaldu guda izpaŕak. Agintarijak San Martin de la Vega'tik asaldarijak jaurtiteko ekin egiuela agindu eben eta alantxe egin zan.

Eŕi-aldezliak adoretsu ekin eutsoen eta tankiak eta guzti. Jo ta auŕera uazan. Paxistok, be, esnatu ziran eta suagak eta egazkiñak gertau ebezan. ¡Auŕera! diadaŕa entzun zanekoxe asi ziran, San Martin de la Vega. Paxistak be ez ziran koldaŕtu. Bein jo eginda ezin ezer egin ebenian geratu zan luŕalde au, eŕkalan aldezko eskuetan.

Edu orixe jazo zan Arganda'n. Eŕi-aldezliak luŕalde onetan zigoŕ aunditxua ez aŕi autzen arerijuai. Ilik jasoteko astorik be, ez eben izan.

Madrid'tik Valencia'ra duan bidea eŕi-aldezlien mende dago.

CUENCA-TERUEL SAILEAN

Barcelona.—Guda oin oŕetako izpaŕa auxe dogu: "Gauŕ ez da egon aldaketarik, pusilen ekiñaldi mietsa bakaŕik. Paxisten guda-oiñak nundik nora dagozan jakiteko ibiltalditxo bat egin dabe gure gudariak. Teruel'eruntz uazan gudari taldeak ikusi dira Celias aldean."

Bilbao'ko Euzko Gastedija

Gauŕ, igandian, aŕatsaldeko laurak lauren gitxiagoetan antzeskixuna:

"EZER EZ TA FESTA", euzkeraz.

"IRU GUDARI", gasteleraz.

Campos Eliseos Antzokian. "Euzkadi" egazkin aldez.

Txartelak salgei: Bilbao'ko Euzko-Gastedijan, Bidebaŕieta, 14'gaŕenan.

[illegible] ETA ONAKO AU LEZ [illegible] INGURATUTEN DAUZANIAN, ZOR AGARI AGERTUTEN DIRA.

ANKERKERIAK

Zestona'tik bost emakume ta zaspi ume bialdu paxistarrak. Atxilotuak eta izun edo multak ugari.

Zestona'tik bost emakume eta zaspi aur erdu ziran geure artera. Eibar'ko guda-oiñean agertu ziran, Malzaga-ingurutik oiñez asi ta bultzi-bidez amaitu zuten "bidaztiaren" ibilera latza.

Beste eŕietatik bialdutakoak eman zizkiguten izpaŕak esan zizkiguten; antzekoak. Bilbao'n gosetea... Txakuŕ-aragia jaten dute... Alkaŕ-iltzen; eleizak itxita ta abadeak erailduta.

Oraintsu egun batzuk arte ez-da lanik egin Zestona'n. Oraintsu oraindik guda-gaiak egitera bearta dituzte bertako langileak.

Naikoa jateko izan dutela Zestona'n esan digute. Noizbait gozoki ta olio-uŕia izan zala ta orain ikatz gutxi dagola. Dirua exkax, lan-ezak lengo apuŕak jan egin bait ditu.

Eŕitik egin zutenen etxetan ez dute oŕatzik ere laga. Guztia lapurtu ta etxeko ormak baiño ez dituzte utzi.

Eŕian ixila da nagusi. Alkaŕi itz egiteko baiño lauoriago. Berdin Donostia'n eta ostantzeko Gipuzkoa'ko urietan. Beldurpean bizi dira guztiak.

Cristina jatetxea eŕeketeak artu zuten eta gudaletxe biurtu; Arozenarena, Falange'taŕen gudaletxe; Balneario Gudaletxe Nagusi.

400-500 gudari egon oi dira Zestona'n, aldaketa ondoren. Aŕate ta Kalamua'tik aldatzen diranak elortzen ei dira Gudaletxe ontara.

Bi erail dituzte: Iges egin ezinda asaldariak eŕian aŕapatu zituzten bilbotaŕ gudari bi.

Atxilotu asko egin dituzte eta batzuk azke utzi ere bai, baiña, bai berriro atxilotu ere.

Izun edo multak ugari. Nekazariai ezaŕi dizkiete geienbat, Euzko-Nekazaritzako bazkide diralako bakaŕ-bakaŕik. Eskeŕ-kutsuko ta abeŕtzaleai ere edeŕik ezaŕi diete.

Bilaŕ'taŕ Iñaki jauna Azpeitia'ra Elorza'renera joanarekin azke zalaoan zegon. Zestona'n bertan atxilotu zuten eta 150.000 izuna kendu. Azke utzi zuten, baiña, 30.000'ko izuna berriro ezaŕi ta beŕiro atxilotu. Ondarreta'n dago orain.

Atxilotu ta izuna ezaŕi ondoren, Kastila'ra bialdu zituzten Aizarnakoa ta Aŕona'ko txaunburua ta Zestona'ko beste abade bat.

Aranburu'taŕ Jon da eŕiko endore; negu-aldia urtero Madrid'en eman oi zuana bera.

Geure luŕaldetan dagon senaŕ baten sendiarekikoa edestu digute emakumeok. Emaztea, bularra artzen oraindik umea, ta amona utzi omen zituan eŕian. "Cruz Roja" bide, emaztea eskatu omen zuan senaŕak eta eskatu egin zualako, besterik gabe, irurak atxilotzeko agindua eman zuten. Bulaŕeko ume ere bai azkenean! Tolosa'ra eraman zituzten. Tolosa'tik Kastila'ra ta Kastila'tik Donostia'ra. Umea ere amaŕekin batera Ondaŕeta'ko espetxean zegon eta orain bialdutako emakumetako batek jaso zuan umetxoa. Gaixorik omen zegon eta Bilbao'ra ekaŕi dute orain. Ikusi ta entzun dutenen beŕiak ondo ta onak emateko Bilbao'n agindu omen diete Zestona'tik bialtzerakoan.

¡¡"KIZKITZA" IL DA!!

DONOSTI B. B. EN ASMO BAT

¡"Kizkitza" il da!, abeŕtzale guzion biotz baŕendik, atzo irten zan negaŕ olua! ¡"Kizkitza" il da!

Eriotz zitala, abeŕtzale zintzo, jakintsu eta onen-etakoen batez, ¡zoritxaŕez jabetu da!

Aspaldiko urteetan, Sabin (G. B.) il ezkero gure irakasle zan, ta lagun onen eriotzak, gorputz ikaraz, irintzia daŕ daŕ, gogoa kokildurik, gure asmoa guzia itunpean jausi da.

¡"Kizkitza il da! bai; ez guaz orain bera zer izan dan, zer zan, ala orain zer nolako utsune bete eziña sortu digun azaltzera.

Ez gatoz gauŕ oŕtara, Juan Ajtsuak Bere Gogoan dezala ta gure lagun guzien otoitz beroak ildakoen gogoari itzultzeko eskatuaz, beti oroigaŕi izango dan asmo bat azalduaz, abeŕtzale guzien laguntza eske baño.

Eriotz beŕi samiña jakin genuen une beŕtan, Donosti B. B. bildurik ontartu giran asmoak.

"D. B. B. batzordekoak ildakoen etxera juanik, sendiari atsekabe samiña azaldu.

D. B. B. aretoan, bere argazki aundibat jaŕi.

Oraingo eta ondorengo abeŕtzale guzientzat, ikasgaiatzat izan ditezen il bateko zorioneko "Gipuzkoara" artatik asi, ta ber idazlan guziak bildurik, liburu bat, edo batzuk argitaldu.

Ontarako Donosti B. B.'ak, 250 laurleko buruz izendaturik, arpidea irikiz, abeŕtzale guziari asmo eder au auŕera eramate aŕen, laguntza eskatuaz.

"KIZKITZA" (G. B.)'REN IDAZLANAK ARGITALTZEKO ARPIDIA

Donosti Buru Batzara . . . . . . 250 lko.

DONOSTI BURU BATZARA